

ПРОФЕСОРУ ВІКТОРУ АНДРІЙОВИЧУ ВЕРГУНОВУ – 45

Вергунов Віктор Анатолійович народився в с. Дернівка Баришівського району Київської області 3 червня 1960 року. В 1982 р. закінчив агрономічний факультет Ворошиловградського сільськогосподарського інституту. Трудову діяльність він розпочав агрохіміком Панфільської дослідної станції з освоєння боліт Українського НДІ землеробства (Яготинський район Київської області). Після закінчення у 1988 р. аспірантури цього Інституту працює в ньому спочатку молодшим науковим співробітником, потім науковим співробітником лабораторії захисту ґрунтів від ерозії. З 1993 р. – завідувач сектору відділу науки, а з 1998 р. – завідувач відділу інформаційного та консультативного забезпечення агропромислового виробництва Київської області. У 2000 р. призначений директором Державної наукової сільськогосподарської бібліотеки Української академії аграрних наук, з 2001 р. очолює Центр історії аграрної науки.

У 1992 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук зі спеціальності «Кормовиробництво і луківництво» при Національному аграрному університеті на тему «Продуктивність бобово-злакових травосумішок в залежності від зрошення та мінерального живлення при структурній меліорації мілкторфовищ Лісостепу України». У 1995 р. рішенням вченої ради Інституту землеробства УААН йому присвоєно вчене звання старшого наукового співробітника зі спеціальності «Загальне землеробство».

Плідно поєднуючи наукову й педагогічну діяльність, В. А. Вергунов за сумісництвом упродовж 1993–2000 рр. читав курс «Управління якістю

сільськогосподарської продукції» та «Сертифікація сільськогосподарської продукції» на кафедрі сертифікації та управління якістю продукції Українського учбово-наукового центру з метрології, стандартизації та якості продукції. Рішенням вченої ради цієї установи у 1996 р. В. А. Вергунову присвоєно вчене звання доцента, а на підставі рішення Агестаційної комісії Міністерства освіти та науки України від 23 березня 2000 року – вчене звання професора кафедри сертифікації та управління якістю продукції.

Професором В. А. Вергуновим розроблено теоретичні основи і практичні рекомендації щодо сучасних підходів до технологічних основ високопродуктивного вирощування сільськогосподарських культур на еродованих і меліорованих землях басейнів малих річок Лісостепу, запропоновано технології вирощування озимої пшениці, райграсовіссяних гібридів, цукорію, бобово-злакових травосумішей та інших сільськогосподарських культур із використанням елементів математичного моделювання й програмування врожаїв та їхньої якості стосовно антропогенно порушених земель; встановлено основні закономірності розширеного відтворення родючості еродованих ґрунтів, міграції радіонуклідів в умовах прискореної оптимізації деградованих агроландшафтів; розроблено і впроваджено технологію вирощування кормових культур при застосуванні структурної меліорації мілкторфовищ методом глибокої меліоративної оранки та використання інших природних порід, які підстеляють; науково обґрунтовані норми і дози, а також вивчено фізіологічний механізм дії мікроелементів молібдену і бору на продуктивність сої і картоплі; встановлено ефективність застосування додаткових зволожений під основні сільськогосподарські культури на неглибоких торфовищах.

За результатами досліджень опубліковано близько 180 наукових і науково-методичних праць, отримано 5 патентів. Під науковим керівництвом канд. с.-г. наук В. А. Вергунова з даного напрямку захищено 8 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських і біологічних наук. Ця діяльність ученого відзначена преміями в галузі науки і техніки: ім. О. Бойченка (1990), ім. М. Островського (1991), НАН України (1995), а також медаллю Виставки досягнень народного господарства УРСР (1990).

З 1989 року В. А. Вергунов – співкерівник міжурядового українсько-угорського наукового проекту «Контроль радіоактивного забруднення ґрунту та рослин». У межах виконання цього проекту на основі математичного моделювання було отримано оригінальні результати щодо масопере-

носу радіонуклідів у системі штучно створених агроландшафтів залежно від виду вирощуваних сільськогосподарських культур і погодних умов. Праця професора В. А. Вергунова з питань сільськогосподарської радіоекології удостоєна «Почесної відзнаки Міністерства надзвичайних ситуацій» Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій і у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи (2000) та Почесної Грамоти Кабінету Міністрів України (2003). Сарвашський інститут водного господарства та менеджменту (Угорщина) обрав В. А. Вергунова своїм почесним професором (2003).

Результати більш як десятирічної міжурядової наукової співпраці Угорщини та України стали основою захищеної у Дебреценському університеті дисертації на здобуття наукового ступеня доктора сільськогосподарських наук на тему «Використання традиційних та нових агротехнічних заходів і стимуляторів для підвищення продуктивності сільськогосподарських культур та зниження забруднення їх врожаю радіоактивним цезієм».

На основі зазначених вище розробок професор В. А. Вергунов разом з іншими науковцями з даного напрямку та своїми учнями В. М. Заплатинським, С. С. Панасюком, О. В. Даценком, М. М. Проненком, В. М. Кодинським, В. М. Кузьмічом, Т. М. Жук, М. І. Сацик розробив принципово нові методологічні й нормативні підходи ведення сільського господарства на меліорованих ґрунтах з метою отримання сталих і високоякісних урожаїв основних кормових культур.

З відкриттям у 1996 р. ВАК України спеціальності «Історія сільськогосподарської науки», а пізніше «Історія науки і техніки» (історичні науки) В. А. Вергунов одним із перших у нашій країні розпочав дослідження з цього напрямку в Українській академії аграрних наук. Дослідження базувалися на вивченні історичного аспекту розвитку землеробства і рослинництва – провідних галузей сільського господарства України, а також внесок вітчизняних вчених-аграріїв у розвиток світової науки. Він практично створив сучасну вітчизняну школу істориків аграрної науки, освіти і техніки в рослинництві. Рішенням вченої ради Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України В. А. Вергунову присвоєне вчене звання старшого наукового співробітника зі спеціальності «Історія науки і техніки» (2002).

За результатами цих досліджень під науковим керівництвом професора В. А. Вергунова захищено 12 кандидатських дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук (С. Б. Скорченко, О. В. Сайко, С. Д. Коваленко, Н. А. Кругла, О. О. Завальнюк, В. М. Гамалія, О. П. Анікіна, О. І. Михайлюк, О. Ф. Глоба, М. Т. Вихватенко,

Д. В. Рибченко) та сільськогосподарських наук (І. О. Чекрізов, Н. П. Коваленко), опубліковано понад 100 наукових праць, у тому числі наукові статті, монографії, біобібліографічні покажчики. На даний час він є науковим керівником досліджень науково-технічних програм Української академії аграрних наук за темою «Історія започаткування, становлення та розвитку сільськогосподарської дослідної справи в Україні» (№ 0102U001526).

Діяльність професора В. А. Вергунова на посту віце-президента Асоціації бібліотек України і директора Державної наукової сільськогосподарської бібліотеки УААН спрямована на зміну пріоритетів в діяльності 273 сільськогосподарських бібліотек країни, запровадження наукового підходу до вивчення питань історії аграрної науки. Такий підхід отримав державну підтримку з боку УААН та Міністерства аграрної політики України. В його основу покладені розроблені за безпосередньою участю В. А. Вергунова відповідні проекти законодавчих актів. Ця діяльність вченого відмічена Грамотою Верховної Ради України (2002), трудовою відзнакою «Знак Пошани» Міністерства аграрної політики України (2002) та знаком Міністерства освіти та науки України «За наукові досягнення» (2005).

Професор В. А. Вергунов – автор 326 наукових праць, в тому числі 19 монографій, з них 12 – підручники для студентів агрономічних спеціальностей вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації.

За значний особистий внесок в сільськогосподарську науку та підготовку спеціалістів вищої кваліфікації В. А. Вергунов нагороджений Почесними грамотами: Міністерства аграрної політики України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій і у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, а також відзнаками: «Відмінник освіти» Міністерства освіти і науки України (1999), нагрудним знаком «Знак пошани» Київського міського голови (2002), пам'ятною медаллю Верховної Ради України «Десять років незалежності» (2003) та нагрудним знаком «За заслуги» Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики (2004). Він – лауреат премії УААН «За видатні досягнення в аграрній науці» за підручник для вищих навчальних закладів III–IV рівня акредитації «Луківництво з основами насінництва» (2001).

З початку заснування збірника наукових праць Інституту землеробства УААН В. А. Вергунов був відповідальним редактором, а згодом – відповідальним секретарем, а також членом редакційної колегії «Бюлетеня Інституту сільськогосподарської мікробіології», які з 1998 р. визнані ВАКом України як фахові. Починаючи з 2000 р. – головний редактор

«Бюлетеня ДНСГБ УААН», заступник головного редактора реферативного журналу «Агропромисловий комплекс України», член редколегії часопису «Жива Україна» та збірника наукових праць «Історія української науки на межі тисячоліть». З 2005 р. – член редколегії міжвідомчого тематичного наукового збірника «Сільськогосподарська мікробіологія» (Інститут сільськогосподарської мікробіології) та збірника наукових праць «Історичні записки» (СНУ ім. В. Даля, м. Луганськ); головний редактор науково-практичного журналу «Сортовивчення та охорона прав на сорти рослин».

В. А. Вергунов – член науково-технічної ради Міністерства екології та природних ресурсів України.

Указом Президента України від 21 жовтня 2003 року В. А. Вергунову присвоєне почесне звання «Заслужений працівник сільського господарства України».

*Тетяна ВИЛІТЖАНІНА,
директор Національної парламентської
бібліотеки України*

КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ НБУВ

Презентація проекту «ЕССЕ НОМО» Музею міста Скоп'є (Македонія) в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського

27 червня 2005 року в рамках офіційного візиту до України Президента Республіки Македонія пана Бранка Црвенковскі (27–28 червня 2005 р.) в НБУВ відбулася презентація проекту «ЕССЕ НОМО», представленого за сприяння Міністерства культури Республіки Македонія, Міністерства закордонних справ Республіки Македонія та Посольства Республіки Македонія в Україні. Ідея проекту належить Музею міста Скоп'є (Македонія) (директор – Кліме Корбар). Автори – художник Владимир Георгієвскі й дизайнер Кокан Грчев.

Мета грандіозного художньо-філософського проекту «ЕССЕ НОМО» – сприяти розвитку відносин та реалізації цивілізаційних зв'язків, підкреслити безперервний обмін духовними цінностями, винятковість розвитку культур слов'янських країн, яких об'єднують писемність, релігія та ін.

Проект «ЕССЕ НОМО» представлено у вигляді іконостасу. В основі задуму – фундаментальна ідея: ідеальне духовне та естетично-філософське поєднання художнього і архітектурного. У нерозривну цілісність сплетені традиції та сучасність, що й створює метафоричну картину іконостасу сьогодення.

Провідний архітектурний символ запозичено з контексту храму. Іконостас у православних християнських храмах між частиною храму, призначеною для прихожан, та вівтарем символізує межу між двома світами, між видимим і невидимим, між землею та небом. Іконостас – носій головної іконографічної програми у храмі, тому на ньому сконцентровано всю увагу художника. Архітектурна концепція православних храмів протягом століть зазнавала певних змін. Процес перенесення іконографічного репертуару з поверхні стін храму та його повторення на іконостасі завершується в ХІХ ст. На останньому етапі розвитку частина іконографічної програми трансформується у фігуральну пластику. Це стає особливістю македонських монументальних іконостасів.

У презентації взяли участь представники посольств, громадських та наукових кіл міста Києва. З вітанням до присутніх звернувся генеральний директор НБУВ, академік НАН України О. С. Онищенко. Він підкреслив, що зв'язки між українським і македонським народами, між академіями двох країн стають дедалі міцнішими та творчими і в планах співробітництва накреслено чимало наукових і творчих заходів.

Перед учасниками презентації виступили Надзвичайний і Повноважний посол Республіки Македонія в Україні Мартін Гулескі; директор Музею міста Скоп'є Кліме Корбар; професор, художник Владимир Георгієвскі; художник-дизайнер Ко-

кан Грчев; завідувач відділу НБУВ, канд. мистецтвознавства Г. М. Юхимець.

Зокрема, Кліме Корбар наголосив, що Україну і Македонію, як слов'янські країни, об'єднують всеосяжні цінності, виткані одвічним потоком спільних ціннісних категорій. Промовець розтлумачив ідейну концепцію Кокана Грчева. Художник, відібрав відповідні художні твори різних періодів і вніс їх у «створений» архітектурний простір іконостасу. Так він розкриває сутність християнської традиції, а тим самим і сутність візуального мистецтва, розвиває ідею візуального поділу між двома світами, видимим і невидимим, доступним і недоступним для відчуттів, між землею і небом.

Доктор Кокан Грчев зазначив, що провідний архітектурно-художній символ проекту запозичений з контексту «дім» і «храм»: це розповідь про метафізичне повторення, перенесення та повторне створення. Контакт традиційного підтексту і значень із сучасним художнім, естетично-філософським аспектом простежується на трьох рівнях: рівні значень (було використано складні формули для визначення точної просторової семантики за допомогою знаків, які містять істотну кількість «ідейного та символічного матеріалу» для побудови концепції простору, що не потребує поверхової або однозначної аналогії; на рівні дій. Дія починається з «вибору» місця, відведеного для його позитивного позиціонування у даних умовах; на рівні матеріалів: підбір всіх матеріалів, які створюють кінцевий «зовнішній» вигляд об'єкта-іконостасу, з традиційного репертуару, а саме: дерево та конструктивні системи, які базуються на вертикальних і горизонтальних конструктивних елементах, встановлення вертикальних несучих стовпів і виконання каркасів зі специфічним «наповненням» (тобто повторення однакових дій у традиційному мистецтві за умов застосування відповідних матеріалів).

Македонські гості подякували широті прийому українських колег і висловили сподівання на подальшу співпрацю.

Наукові співробітники Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського підібрали і представили унікальні документи, які зберігаються у фондах НБУВ: македонські рукописи із фондів Інституту рукопису НБУВ та стародруки, а також цінні наукові праці, які викликали захоплення і невідомий інтерес і фахівців, і широкого загалу.

*Наталія СОЛОНСЬКА,
керівник культурно-просвітницького центру НБУВ,
канд. іст. наук*